

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 29.

Den 21 Juli 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

Directeuren for den under 13 Oct. 1786 oprettede Øresunds Toldkammers Friskole, Geheime-Conferentsraad Rumsen, har, ved Skrivelse af 22 Oct. f. A., tilmældet det danske Cancellie, at Hensigten med denne Skole, der var saavel at unddrage saamange af Helsingørs fattigste Børn fra Bettelstaven, som muligt, som og at give dem en Opdragelse, hvorved de kunde erhverve Livets Ophold, og vorde nyttige for Staten, hidtil ei tilfulde har været at opnaae, deels formedelst Aftagelse i Skolens Indtægter, der for en stor Deel bestaae i frivillige Bidrag, deels ogsaa formedelst de store Bekostninger og betydelige Uleiligheder, især for Børnenes Sædelighed, som ere forbundne med en Samling af saamange Børn paa eet Sted; at det derfor, om Indretningen skulde blive i sin hidtilværende Form, vilde være

neds

vendigt at indskrænke Skolens Udgifter, saa meget meer, som Skolebygningen er saa yderligt brøstfældig, at den enten maa bortsalges, og en anden igjen kjøbes, eller det hele Forhuus indtil Grunden nedrives, og af ny igjen opbygges, hvilket vilde medføre ny Beføstning for Skolen; og, som en Folge deraf, ny Indskrænkelse i Børnenes Antal; men, da saadant vilde være et Skridt, der kun i yderste Nød burde gjøres, og det vilde være tungt for Byens Fattige, om ikke saa mange af disse Børn, som tilforn, skulde kunne nyde fri Opdragelse m. v., har Geheime-Conferentsraaden, efter Overlæg med Skolens Inspektører, foreslaaet at udsætte Børnene til Pleie og Opdragelse paa Landet hos Bønder, eller, om et enkelt Barn skulde røbe udmærket Lyst og Anlæg til et Haandværk, hos en Haandværksmand i en Kjøbstad, hvorved, efter hans gjorte Beregning, vilde skee en betydelig Besparelse i Udgifterne, foruden at Børnene, ved at opdrages til Agerdyrkningen, kunde i Tiden finde en sikker Vej til at gavne sig selv og Staten. For at forviise sig ved Erfaring om en saadan Forandrings Gavnlighed ved denne Fristole, har han, i Folge Skole-Inspektørernes Samtykke, allerede i October 1796, udsat 6 af Skolens Børn til ligesaamange Gaardmænd paa Baroniet Løvenborg, og med enhver af disse sluttet en Kontrakt, der tillige, i Henseende til Pleiebørnenes og Pleiesforældrenes indbyrdes Pligter og Rettigheder, Vilkaarene, paa hvilke, og den Al-

der,

der, i hvilken Børnene udsattes, o. s. v., indeholder den Plan, som han ønsker at maatte følges, naar de øvrige Børns Udsættelse blev bevilget; hvilket Forsøg, han anfører, at have haft saa heldigt et Udfald, at nogle fattige Forældre endog selv have aarmødet Skolens Bestyrere om deres Børns Udsættelse paa samme Vilkaar. Paa Grund heraf, og da det i Skolefundatsen er fastsat, at, om der i Tiden skulde være noget af Betydning at forandre eller tillægge i samme, Direktøren da skal indberette saadant til nærmere allernaadigst Resolutions Erholdelse, og da denne Forandring heller ikke er stridende mod det af afgangne Justitsraad Dolmer, ved en Kapitals Stjænkelse til Skolen, oprettede Testament, har bemeldte Geheime-Conferentsraad Mumsen tilligemed dette Forslag, indstillet følgende Punkter til Hs. Majestæts allerhøieste Approbation:

- 1) at den, under 13 Octbr. 1786, af Hs. Majestæt udstædte Fundats for Øresunds-Toldkammers Friiskole maa forsaavidt ophæves, som den ikke stemmer overens med foranstøt Forslag til en Forandring med bemældte Stiftelse;
- 2) at et ligesaa stort Antal af Helsingørs Byes fattigste og meest hjælpeløse Børn, som hidtil har været optaget i Friikolen, og saa mange flere, som den nes Indkomster kunne bestride, maae udsattes for det meste hos Bønder her i Landet og Provindserne,
samt

samt efter Omstændighederne, nogle løs stikkelige og retsfafne Borgerfolk i Kjøbstæder;

- 3) at den med 6 Børns Udsættelse paa Løvenborg Baronianstillede Prøve maa approberes og Friskolens Bestyrere overlades, efter den herom med Bønderne indgaaede Kontrakt og det didhørende Forslag, at sætte saa mange Børn, som muligt, ud for den ringeste Priis, som kan erholdes;
- 4) at, som en Følge heraf, Friskolen i Helsingøer maa forsaavidt ophæves, at ingen Samling af Børn der meer opdrages og underholdes, men at Gaarden og dens hele Inventarium bortsalges, og de deraf udslydende Penge udsættes paa Rente, mod den i Loven bestemte Sikkerhed for offentlige Stiftelser;
- 5) at, omendkjøndt Friskolen paa en vis Maade ophæves, Bestyrelsen over Børnenes Udsættelse, Midlernes Anvendelse med mere derhen hørende, dog maa vedblive, herefter som forhen, at bestaae af en Direction, som bestandigen maatte være den ved Presunds Toldkammer beskikkede Directeur, og to Inspektører, hvoraf den ene skulde være en Officiant ved Presunds Toldkammer, og den anden Slots- og Garnisons-Præsten der i Byen, samt at det desuden maa være Direktøren tilladt at optage saa mange Medinspektører i Bestyrelsen, som maatte behøves, som Repræsentanter for saadanne Selskaber, der aarligen bidrage noget anseeligt til Stiftelsen;

6) at

- 6) at det maa være denne Bestyrelse tilladt, at gjøre saadanne Forandringer ved Stiftelsen, som den finder nødvendige og nyttige, hvorimod den, i Tilfælde af vigtige Forandringers Nødvendighed, som betydeligen afvige fra dette her gjorte Forslag, intet maa foretage, uden at Direktionen deroim har indhentet det danske Cancellies Samtykke;
- 7) at Stiftelsen herefter, som før, maa beholde Besøgnelsen af Øresunds Toldkammers Friksle; og
- 8) at den her foreslagne Forandring maa tage sin Begyndelse, saasnart Bestyrelsen finder det meest beqvemt, efter ved Brevverling og andre Foranstaltninger at have gjort de fornødne Forberedelser dertil.

J øvrigt fastsætter den omtalte Plan blandt andet følgende: a. at ingen kan være berettiget til at tage det udsatte Barn tilbage fra Pleiesfaderen, naar han ikke godvilligen samtykker deri, og ellers omgaaes Barnet efter Kontraktens Forfrist; men, b. dersom Barnets flette Behandling af troværdige Mand bevidnes, da kan Skolens Bestyrere, uden foregaaende Opsigelse, tage det tilbage. c. I Almindelighed er 4 Aar den mindste Alder, i hvilken et saadant Barn kan udsættes, med mindre nogen Gaardmand selv tilbyder sig at modtage det før; til det 16de Aar forbliver det hos Pleiesforældrene, til hvilken Tid Betalingen for det ophører. d. Den Gaardmand, som modtager et saadant Barn, erholder, i Følge Placaten af 31 Dec. 1795, i Henseen-

de

de til sin ældste Søn, Befrielse for Krigstjeneste. e. For et Barn betales fra dets Udsættelse til dets fulde 10 Aar 1 Mk. 8 ß ugentligen, fra 10 til 16 Aar 1 Mk. ugentligen; er det under 4 Aar, betales indtil det naaer denne Alder 2 Mk. ugentligen. For Klæder, hvormed Barnet forsynes af nyt ved Udsættelsen, betales indtil det 4 Aar 3 Rdlr., fra 4 til 12 Aar 6 Rdlr., og derfra til det 16 Aar 8 Rdlr. aarligen. Naar det da op-
 hører at være under Bondens Opsigt, faaer det af Fri-
 skolen udbetalt 14 Rdlr. til Klæder og andre Fornøden-
 heder. Desuden betales for hvert Barn fra dets 6 Aar 3 Mk. aarligen til Lærebøger o. s. v. f) Foruden det Tilsyn, som overdrages Sognepræsten, der tillige hvert Kvartal udstæder Attest om Barnets Tilstand og For-
 hold m. v., hvilken ved Betalingens Modtagelse maa forevises, maa Pleiesaderen ved Aarets Slutning til-
 veiebringe en Attest fra Distriktets Chirurgus om Bar-
 nets Helbreds-Tilstand, og betale ham derfor 64 ß, hvil-
 ke igjen godtgjøres ham der, hvor han modtager den
 øvrige Betaling.

Cancelliet har derpaa omstændeligen foredraget Hs. Majestæt denne Sag, tilligemed den af Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjælands Stift derover meddeelte Erklæring, hvorpaa det har behaget Allerhøiøstsamme, under 20 Juli d. A., i alle Punkter at approbere ovenansførte Forslag og Indstilling.

I en Note, indgiven til Departementet for de udenlandske Sager, har den herværende franske Charge d'Affaires, andraget det franske Direktoriums Beslutning, at indbyde allierede og neutrale Magters Regjeringer til at sende Lærde til Paris, for at forene sig med National-Institutets Kommissarier om en Fundamental-Eenhed for ny Maal og Vægt, og dets Ønske, at ogsaa fra Danmark en saglyndig Lærd maatte vende sendt til Paris i samme Hiemeed. Ved at overlade denne Sag til det danske Cancellies Afgjørelse, har Departementet for de udenlandske Sager ladet følge en fra Videnskaber-nes Selskab derover indhentet Betænkning, der gaaer ud paa, at Bestemmelsen af en naturlig Fundamental-Eenhed i Maal og Vægt vilde være overmaade vigtig i alle videnskabelige Undersøgelser, hvor Størrelser skulle findes og angives i Tal, saaledes, at de, uden foregaaende Reduktion, kunde blive forstaaelige for alle Nationer; og at, uagtet en almindelig Indførelse af et saadant nyt Maal vilde have sine store Vanskeligheder, vilde den dog blive meget nyttig i de borgerlige Forretninger. Cancelliet, der efter at have modtaget foransatte, ansaae Justitsraad og Professor Bugge for at være een af dem, som fortrinligen kunde bringes i Forslag, søgte sig derpaa hos Rektor og Professore ved Kjøbenhavns Universitet underrettet, om han kunde udnævnes til denne Sendelse, ifald Hs. Majestæt maatte finde for godt at opfylde den franske Regjerings Ønske i denne Henseende.

seende. Med Consistoriums Svar fulgte Justitsraad Bugges Erklæring, hvorefter han yttre sig villig til at paatage sig denne Sendelse, og angiver den Maade, hvorpaa hans Embede ved Universitetet i hans Fraværelse kunde besørge: at nemlig Prof. Wolff fuldfører det Kursus over Astronomien, som han i saadant Tilfælde maatte afbryde, samt examinerer for ham i Astronomien til Examen Artium og Philosophicum i October, hvoraf da følger, at Prof. Woldike alene examinerer i Geometrien; hvilken Foranstaltning, som Konsistoriet bifalder, han formoder at ville være tilstrækkelig, da han venter at kunne være her tilbage igjen i November. I Henseende til de Vilkaar og Betingelser, under hvilke han kan paatage sig denne Reise, har Justitsraad Bugge i en særskildt Skrivelse til Cancelliet tilkjendegivet sin Mening. Hvorpaa Cancelliet, angaaende de dermed forbundne Udgifter, har indladt sig i Correspondence med det kongelige Finants-Collegium, og fra samme modtaget det Svar, at den fornødne Udgift vilde blive at udrede af den kongelige Kasse.

Denne Sag er derefter igjennem Cancelliet omstændeligen foredraget Hs. Majestæt, som derpaa under 18 d. M. har resolveret saaledes:

Justitsraad og Professor Bugge overdrages, i det udi denne Forestilling ommeldte Erinde, at reise til Paris. Til at bestride Omkostningerne paa denne Reise, tilstaaes ham 2000 Rdlr. af Bor Kasse.

I Pro.

I Professor Bugges Gravarelse besørges hans Embede ved Universitetet paa den af ham foreslagne og af Consistorio bifaldte Maade.

Lovgivninger.

Ved kongelige Resolutioner af 11 d. M. er det bestemt:

- 1) at canadisk Bevergel eller vægte Castor maa antages til Fortoldning med 12 ß Pundet i Indførselstold, og 2 ß Pundet i Transittold;
- 2) at det Arbeid, forfærdiget alene af Jernblik, som Blikkenslagerne udføre til fremmede Steder, maa afskrives efter dets Vægt paa de paa Oplag værende Blikplader, dog ikke for mindre Quantiteter, end et Lpd. af Gangen;
- 3) at Messingtraad fra fremmede Steder maa for Naalelemagerne her i Staden indtil videre, og indtil de med indenlands trukken Traad kunne blive forsynede, under den sædvanlige Forsikring om Anvendelsen til deres Næringsdrift, indgaae mod det Halve af den paabudne Indførselstold; samt at Knappenaale og Haarnaale herester alene bør fortoldes efter Vægt, og da erlægges uden Forskjel, enten de ere løse eller i Breve, pr. Pd. $6\frac{1}{2}$ ß i Indførselstold og 1 ß i Transittold;
- 4) at Consumptionen af Brandeveed, som landværts indføres til de norske Stæder, maa ansættes til 2 ß af en Favn, og 1 ß af et Læs; og

5) at

5) at den udgaaende Told af Tangaste maa, fra 1 April 1797 at regne, og herefter indtil videre, nedsættes saaledes, at deraf erlægges $5\frac{1}{4}$ ß til fremmede Steder, og 5 ß til Hertugdømmene, pr. 100 Pd.

Det er blevet Hs. Majestæt Kongen forestillet, at Posterne paa endeel Steder i Norge ikke befordres med den Hurtighed, som Anordningerne befale. Til at raade Bod paa denne Mangel i Udførelsen, er det fornødent, at de, der ere skyldige i Forsømmelsen, uden Ophold blive overbeviste og straffede. Hs. Majestæt har derfor, ved Resolution af 4 i denne Maaned befalet: at enhver Sorenkriver i Norge skal, naar ham fra den vedkommende Postmester bliver tilstillet Anmeldelse om, at der til Posternes Besørdning er medgaaet længere Tid, end den dertil bestemte (hvilken Anmeldelse bør være forsynet med bekræftet Gjenpart af Timeseddelen, for saavidt den bemærkede Forsinkelse angaaer), strax optage Forhør desangaaende, ved det første Ting, som holdes efterat Anmeldelsen af ham er imodtaget, samt derefter uophødeligen sende Forhøret til Amtmanden, som da dikterer de Skyldige den, ved Forordningen af 4 August 1758, bestemte Mulkt. I øvrigt skal der, ligesom det allerede ved Post-Contoirerne er anordnet, indrettes Timesedler imellem ethvert Post-Nabner-Sted, og Postbonden være pligtig til, i begge Post-Rytternes Overværelse, at antegne paa Sedlen, hvad Klokketiet

No.

Posten ankom til Stedet, og naar den igien derfra afgik; hvilket til alle Vedkommendes Efterretning og Efterlevelse er, ved Placat af 12 Juli, fra det danske Cancellie blevet bekjendtgjort.

For at forebygge Dispute imellem Rettens Betjente, og paa det at disse uden Proces kunne nyde deres Embeds-Rettigheder, er det, ved Reskript af 19 Juli, til samtlige Stiftamtmand, Amtmand, Græver og Baronier i Danmark, fastsat: at Auctioner, som strandede Gode eller deres Kommissionsærer selv lade holde over deres Gods, hvad enten Forstranden tilhører Kongen eller Birkeherren, skulle forrettes af Herredsbetjenterne, men at Auctioner, som Birkeherren lader holde over strandede Varer, hvortil ingen Eier haver meldt sig i rette Tid, skulle forrettes af Birkebetjenterne.

Blandede Efterretninger.

I Sammenhæng med Cancelliets, i denne Tidendes No. 28 anførte, Skrivelse til General-Fiskalen, er denne end videre under 19 Juli fra bemældte Collegium tilfæreven saaledes:

P. M.

Af Hr. General-Fiskalens Skrivelse under 16 dennes og de dermed fulgte Bilager, er Cancelliet blevet underrettet om, at Student Malte Conrad Bruun er op-

opgivet som Forsatter til Skrivtet: Beviis at en monarkisk Regjering ikke er forbunden &c.

Da nu bemældte Bruun er rømt ud af Landet, og, efter hvad der foregives af Bogtrykker Seidelin under det afholdte Forhør, har tilsendt denne Manuskriptet fra Lybek; saa finder Cancelliet, at fornævnte Seidelin bør drages til Ansvar, i den foregivne Forsatters Sted.

Paa Grund saavel heraf, som af de imod Bogtrykker Seidelin ved Forhøret oplyste graverende Omstændigheder, vilde de derfor behage at tiltale Bogtrykkeren alene, for det første, og udsætte Actionen mod M. E. Bruun saalænge, indtil han her i Landet maatte kunne antræffes, efterdi det baade vilde trække Sagen i Længdrag, og i sig selv vilde være uden Virkning, nu at forfølge den imod ham, som Rønnings-Mand. De indsendte Dokumenter følge herhos allbøge.

P. M.

Hosfølgende, efter Anmodning, hertil indsendte Beretning fra Secretair Haaber *), tilligemed Adresse-Listen No. 195, skulde man herved tjenstligt tilstille Hr. General-Fiskalen, for deraf behageligen at gjøre Brug i den mod Bogtrykker Seidelin anlaggende Sag, da samme

P. M.

*) Avertissementet om Bogen: Beviis at en monarkisk &c., som staaer i Adresse-Listen No. 195, er indsendt af Bogtrykker Seidelin, hvilket herved underdanigt berettes. Kjøbenhavn den 19 Julii 1798.

E. Haaber.

me beviser, at bemeldte Eid sin, endog efterat han har været kaldet til Forhør, og derved er bleven saa meget meer overbevist om, at det omhandlede Skrift var, fra Justits-Collegii Eide, betragtet som strafværdigt, desuagtet har strax igjentaaget den offentlige Bekjendtgjørelse om, at det hos ham var tilfalds.

Forhenværende Over-Præsident i Kjøbenhavn, afgangne Geheime-Conferentsraad Adolph Sigfried Greve von der Osten, der allerede i Aaret 1776 var forundt facultatem testandi, har, saavel ved et af ham under 29 Nov. 1791 oprettet Testament, som ved et til samme forfattet Tillæg, dateret 21 og 22 Oct. 1796, indsat St. Hans Hospital til sin Universal-Arving, imod at samme udbetaler visse, dog ikke betydelige, Legater, som for størstedelen ere bestemte for Grevens Tjenestefolk. Ved denne Gavnildhed erholder Hospitalet en Kapital af 23,333 Rdlr. 4 Mk. 14 S., som Executor Testamenti, Justitsraad og Høiesterets-Assessor Risted allerede har ladet udbetale til Hospitalets Direktion.

Ligesom Testator aldeles intet har yttret i Henseende til Maaden, hvorpaa han vilde, at denne Kapital skulde anvendes ved Hospitalet, saa har han derimod i Almindelighed tilføjet sit Testamente den Klausul, at Executors Godtbefindende alene skal være den gjældende Regel i de Tilfælde, hvor der kunde blive Spørgsmaal om Forstaaelsen af hans sidste Villie. Paa Grund heraf har

har Kjøbenhavns Magistrat, som da værende Direkterer, saavel for Fattigvæsenet i Almindelighed, som for St. Hans Hospital i Særdeleshed, fundet sig besøiet til, i Hensigt til Kapitalens Anvendelse, at ifastsætte følgende Bestemmelser, der maae ansees at gjælde for Testators egen Villie, da Executor Testamenti har givet dem sit Bifald.

- 1) Dette Legatum skal stedse føre Navn af Grev Ostens Legatum til St. Hans Hospital, og for samme aflægges aarlig Rigtighed i Hospitalets almindelige Regnskab, som føres ved dets Inspektør.
- 2) Baade den Legati Sum, der nu er vis 23.333 Rd. 4 Mk. 14 S, og ligeledes den Kapital, der, som nu uvis, siden maatte tilkomme, maa ikke forringes, under hvad Paaflud og Navn end dertil kunde udfindes.
- 3) Renterne af dette Legatum blive at anvende saaledes :
 - a) en Halvpart til Sengeklæder og Sengelinned for Hospitalets Lemmer;
 - b) en Fjerdepart til dagligt Tillæg af to Skilling for saa mange af Stiftelsens Lemmer, som intet Tillæg nyde forud af andre Legater, nemlig, saavidt Beløbet af Renterne kan tilstrække, hvorved bør agtes, at de meest Graadige foretrakkes de mindre Graadige;
 - c) en Fjerdepart oplægges til Kapitalen, og med den gjøres frugtbringende til Fordeel for Hospitalet, efter den Bestemmelse, Fattig-Direktionen hvert 10de Aar

Nar nærmere gjør af Renter og Renters Rente af denne Oplags-Kapital, og til en behagelig Erindring af Giveren, samt Exempel for andre, der kunde have Evne og Villie til at følge en saa gubelig og goddædig Handling.

- 4) Paa det at disse Bestemmelser kunne blive fulgte til alle, endog de sildigste, Tider, uden nogen Forandring, nedlægges de, til Efterretning og Efterlevelse nu og i Fremtiden, for nuværende og efterkommende Fattiges Direktører i et Dokument, under Navn af Fundats for Grev Adolph Sigfried von der Ostens Legatum til St. Hans Hospital.

Denne Foundation har derpaa Hs. Majestæt, efter Magistratens Begjering, under 13 Juli, gratis konfirmeret.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Sognekalder til Døllerup, Finnerup og Navnstrup Menigheder i Viborg Stift, 170 Rdlr.; Sognekalder til Bolsøe, Molsø og Kleve Menigheder i Trondhjems Stift, 414 Rdlr., Præste-Embedet ved Hospitalet i Randers, 300 Rdlr., den ordinerede Lægers Embede for Varangers Finner i Ost-Finmarken, som nyder aarligt 100 Rdlr. af Missions-Kassen.

Befordringer og Afgang:

Under det tydske Cancellie: Den 13 Juli er Candidat J. F. Rohweddel beskikket til Hospitalspræst og Katechet i Elmshorn udi Grevskabet Ranzau; Eskadrons-Chirurgus S. A. Rauchman ligeledes til Amts-Chirurgus i Amtet Eismar, og Politimesteren i Kiel, L. F. Hagemeister, entlediget fra sit Embede.

Under Generalitetet: Den 13 Juli er Krigs- og Land-Commissairen i det tredie tydske Distrikt, Ritmester v. Schaumburg, forundt Majors Charakter af Cavalleriet; Hr. Friderich Albrecht August, Prinds af Lippe-Detmold, ansat som Sec. Lieut. à la suite ved Liv-Garden til Fods; P. A. Valentin beskikket til Regiments-Quarttermester ved Prinds Frederiks Regiment til Fods; Fændrik à la suite v. Acheleye ved det tellermarkiske Infanterie-Regiment afskediget med Pension.

Under General-Postamtet: Den 13 Juli er Postmesteren i Kragerøe, Ober-Krigskommissair Terkelsen, efter Ansøgning i Naade entlediget, og Kjøbmand J. Barts igjen udnævnt til Postmester sammesteds; Postfører P. A. Meyer ligeledes udnævnt til Postmester i Friderichstadt.

Under Kjøbenhavns Magistrat: Den 9 Juli er E. Jørgensen antaget til Passage-Vertjent ved Kjøbenhavns Porte.